

Til Kunnskapsdepartementet

Oslo, 18.10.2011
Vår ref: 1146/11/tbp

Høringsuttalelse – Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6 Et åpnere forskningssystem

Psykologforeningen takker for muligheten for å gi innspill til NOU 2011: 6 Et åpnere forskningssystem.

Psykologforeningen har sammenfallende meninger med mange av utvalgets vurderinger og tiltak, men er også uenig på en del viktige punkter. Vi har samlet våre kommentarer under.

- Utvalget åpner for at en større del av helseforskningen skal kanaliseres til åpne konkurransearenaer fremfor direkte støtter til institutter. Utvalget antar at dette vil fremme bedre forskningsprosjekter. Psykologforeningen ser det slik at dette forutsetter at det er nok kompetanse i andre arenaer. Vi mener at hvis man vil sikre forskning av høy kvalitet, vil norsk helseforskning dra større nytte av at det utvikles en modell som fordeler midler både direkte til institutter og åpne konkurransearenaer.
- Å knytte stipendiater til forskningsprosjekter ledet av gode forskere, ser vi som et godt forslag . Dette kan øke sannsynligheten for at stipendiater vil ferdigstille sine doktorgrader. Videre vil en slik organisering øke muligheten for at forskerne får knyttet til seg gode stipendiater, og dermed også mulighetene til å bygge opp forskningssentra av høg kvalitet. Det blir foreslått å etablere et forskningsbarometer som skal vurdere tilstanden i norsk forskningsinnsats og resultater, altså: publisering, siteringer, utnyttelse av forskningstid, antall avlagt doktorgrader, næringslivets og andre deler av samfunnets bruk av

forskningssystemet, samt internasjonalisering. Vi ser det slik at en i denne forbindelse også bør være obs på at det også kan være vanskelig å omforme all forskningsaktivitet til en tallverdi. Enkelte miljøer kan komme uheldig ut på en slik måling, på tross av høy forskningsaktivitet, god kvalitet på arbeidet som gjennomføres, og samfunnsmessig nytteverdi. Eksempelvis kan type problemstilling, datainnsamling, design og metode variere med hensyn til tid og arbeidsomfang. En bør derfor vurdere om et slikt forskningsbarometer også bør være sensitivt med hensyn til å fange opp variasjoner i forskningsdesign og metode. Et annet punkt relatert til dette, er at en slik type byråkratisk ordning vil medføre mye ressurser relatert til registrering både av forskere og annet personell. Universitetene har i den senere tid blitt gjenstand for en debatt om en stadig større byråkratisering av forskningsaktiviteten, med det resultat at bevilgninger går til byråkratiet rundt selve forskningsaktiviteten, fremfor til selve forskningsaktiviteten. Psykologforeningen er bekymret for at et slikt forskningsbarometer kan fungere som en tidstyv og ta bort tid til forskning, i stedet for å bidra til forskning. Videre beskriver Fagerbergutvalget at det på sikt vil være et mål å utvide dette barometeret til å fange opp bruk av forskning i samfunn og næringsliv. Utvalget påpeker at ved å fange opp antall siteringer kan man få en indikasjon på hvilken samfunnsnytte et forskningsarbeid kan ha. Utvalget understreker også at mange arbeider ikke blir sitert, mens enkelte arbeider blir sitert veldig ofte. Det kan derfor også være av betydning å fange opp hvilke praktiske implikasjoner et forskningsarbeid eller forskningsresultat kan ha. Det bør videre utarbeides klare retningslinjer for hvordan man kan måle hvorvidt et forskningsarbeid kan ha praktiske implikasjoner, på tross av at arbeidet ikke blir sitert gjentatte ganger.

- Psykologforeningen støtter utvalgets forslag om en prøveordning for automatisk tildeling av små driftsmidler til aktive forskere i universitet - og høyskolesektoren. Dette kan gi forskere som er i begynnelsen av sin forskerkarriere muligheter til å lage mindre studier, som så kan skape grunnlaget for større studier som det kan søkes midler for gjennom andre instanser (eks Forskningsrådet, etc.). Stipendiater kan også tilknyttes slike småstudier finansiert av direkte driftsmidler. Det er også et godt forslag at disse små driftsmidlene blir knyttet til insentiver relatert til publikasjonspoeng, slik at gode og aktive forskere vil bli belønnet for sin aktivitet.
- Vi mener at resultatbaserte finansieringssystemer bør videreføres. Å supplere dette med en siteringsbasert indikator kan være en ide som bør vurderes i en prøveperiode. Dette for å undersøke om det kan initiere mer forskningsaktivitet ved omfordeling av midler. Problemet

med dette er at slike måter å finansiere forskning på, på en eller annen måte vil være urettferdig, siden det vil bli vanskelig å etablere en valid og reliabel siteringsbasert indikator

- Utvalget understreker at forskerutdanningen bør styrkes, at det er behov for å utdanne flere doktorgrader og at man må satse langsiktig. Ettersom det de siste 10 årene har vært en økning i antall doktorgrader, har det og blitt en større kamp om vitenskapelige stillinger ved universitetene. Utredningen viser for eksempel til at når det gjelder stipendiatstillinger og administrative stillinger har det vært en vekst på om lag 40 %, mens det bare har vært en vekst på om lag 14 % i vitenskapelige stillinger. Som det poengteres i utredningen, vil det i fremtiden bli stor etterspørsel etter arbeidstakere med doktorgrad også utenfor forskersystemene. Med tanke på langsiktighet, nyttiggjøring og videreutvikling av kunnskap som utvinnes i forbindelse med et doktorgradsprosjekt, er det likevel noe uklart hvordan en tenker å følge opp en betydelig økning i utdannede doktorander. Det er her et spørsmål om en bør satse på utvikling av flere forskningscentre/institutter innen ulike fagdisipliner, eller om en bør man satse på mer tverrfaglig forskningsaktivitet. Videre bør det vurderes om antall vitenskapelige stillinger også bør økes i tråd med økningen i antall doktorgrader.

Med vennlig hilsen

Tor Levin Hofgaard
President
Norsk Psykologforening